

„אני רוצה לשאול אותך, גברתי ראש

המשלה, פנים אל פנים, שאלה פשוטה...”

בוויכוח על משרד ראש-הממשלה נשא ח"כ אבנרי נאום פוליטי מקיף:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בבוקרה כבריטניה השיגה ראש-הממשלה הישג חשוב. כפי שקבעה היא עצמה, הצליחה להבהיר לחלוטין את הגיר גודים החותכים הקיימים בין ממשלתה לממשלת לונדון. על כך קשה לברך אותה.

בעוד חודש תבקר ראש-הממשלה בארצות-הברית. יש מקום להנחה, שההישג העיקרי שלה שם יהיה להבהיר לחלוטין את הניגודים החותכים בין ממשלתה לבין ממשלת וושינג'טון.

יש אנשים המפיקים הנאה וסיפוק מבדידותנו הגוברת והולכת. יש אנשים המודדים את הצלחתה של מדיניות במיטת פר הידיים ההופכים לאידידים, ובמיספר הלא-ידידים ה-הרופכים לאויבים.

לפי מודד זה הולכת ממשלת הגברת מאיר מחיל אל חיל — ועוד ירה נמויה.

מילים כדורבנות של גולדה

כבוד היושב-ראש, לפני שמונה שבועות האשימה אותי ראש-הממשלה בהאשמות חמורות, הטיחה בפני מילים כ-דורבנות — כדרכה בקודש — וחלקה באופן קיצוני על יחסי ליוזמת-השלום של ארבע המעצמות.

בעיקבות ויכוח זה מצאתי חובה לעצמי לניסוע בעצמי לניו-יורק ולווישינג'טון, להיוועץ אישית עם כל המנהלים יוזמה זו מטעם ארצות-הברית ובריטניה, כדי שאוכל לבוא אל הכנסת ואל הציבור כשכפי הערכות מוסמכות ומעורבות.

שוחחתי בן השאר ארוכות עם ראשי משלחות ארצות-הב-

ברור לו לחלוטין שאחרי 90 שנות מלחמה בין העולם הערבי לבנינו כלל לא יכול להתכונן משאיומתן עקיף, שיביא להגדרת עקרונות השלום שניתן להשיג גו, תוך התייעצות עם הצדדים הלוחמים ועל דעתם. זוהי בדיוק כוונת ארבע הי מעצמות, או לפחות שתיים מהן.

מה פסול בכך? ראש-הממשלה אמרה היום שאחת מארבע המעצמות, ברית-המועצות, פועלת כשליחת המשלה המצרית. זה נכון. אך האם זה פוסל את היוזמה, או להיפך? אם בכלל רוצים להגיע לשלום עם מצרים, צריך שב-יוזמה תשותף מעצמה הגנהית מאמון המצרים. הרי כל הכוונה היא להגל שיחות שבהן באים בדברים ביניהם ידידי ישראל, מצד אחד, וידידי מצרים וידידי ירדן ולבנון מאידך.

השאלה המכרעת

כבוד היושב-ראש, ברצוני להעלות כאן את השאלה המכרעת, המגלה את חוסר-ההגיון הבסיסי בעמדת המשלה. אני רוצה לשאול את ראש-הממשלה פנים אל פנים, ובכל הפשטות:

גברתי, האם את מאמינה שמנהיג מצי-ריים יכול או רוצה להגיע בדרך זו ל-משאיומתן ישיר ולחווה הדדי? אם אינך מאמינה — והרי את אומרת שאינך מאמינה — מה ההגיון המדיני בשלילת יוזמת המעצמות מצדנו? אם את בטוחה ששום דבר לא ייצא מיוזמה זו, כגלל סירוב המצרים, מה טעם כי כריינת תהום כינינו ובין אחרוני ירדינו

גולדה, הגידי להם

„כן!”

בעולם, הרואים ביוזמה זו פתח להצלה ודרך להצלת שלומם ושלום העולם? אם, לעומת זאת, את מאמינה כי יש סיכוי סכרי ששלום מצריים יקבל — כי סופו של דבר, ואחרי תמרונים שונים — את „עיסקת-החבילה” האמריקאית, זאת אומרת שיפכים למשאיומתן ישיר ולי-הסכם ישיר (כפי שהבטיח בשמו המלך חוסיין) — מה היא זכותך המוסרית והי-מדינית להתנגד לכך, ולחבל ביוזמה זו?

האם החלטות הכנסת, האם המדיניות המוצהרת שלך, לא היו מחייבות אותך, במיקרה זה, לתמוך ביוזמה כנסת זו סמכה את ידיה על החלטת מועצת-הביטחון. היא קראה לי משאיומתן ישיר ולחווה-שלום ישיר, מבלי להתנות זאת בשום תנאי של סיפוח שטחים.

אני מזמין אותך, גברתי ראש המשלה, להשיב על שאלה פשוטה זו שתובה פשוטה. אני מעז לומר מראש, שתשובה כזאת לא תינתן כי היא לא ניתנת. מפני שאין בעמדת ממשלתך שום הגיון, אלא אם כן מנוי וגמור עימה לוותר על שלום שאין בו סיפוח שטחים גדולים.

ההפגנה של גולדה מאיר

כדי להצדיק את עמדתה, ולטשטש את האמת הפשוטה — שקיימת הברירה בין שתיים בלי שלום לבין שלום בלי שטחים — מפורת המשלה הערכות ודיעות על יוזמת המעצמות, שאינן תואמות את המציאות. האמת היא זו:

(א) מנוי וגמור עם ממשלת ניכסון למצות כל אפשרות של הסדר אמריקאי-סובייטי במרחב שלנו.

אם נחבל בכך, אנו יוצרים סכנה ממשית של התרחקות הרתיסכנות בין ישראל ובין המקור העיקרי לתמיכה מדינית, כלכלית וצבאית בי-ישראל.

(ב) בדעת-הקהל האמריקאית גוברת בצורה בולטת וקיי צונית הנטייה לנטוש התחייבויות גלובאליות.

אם תעודר ממשלתנו את הרושם כי ישראל מחבלת בסיכויי-השלום ככוונה תחילה, כדי להתחזק בשטחים כבושים, עלולות התוצאות להיות הרות-ישואה בשנים הבאות.

(ג) ברית-המועצות פועלת בכל כוחה כדי לשכנע את מצריים לקבל את עיקרי ההצעה האמריקאית, לא מתוך אה-בה יתירה אלינו, חלילה, אלא מתוך ראייה מפוכחת של האינטרס הסובייטי.

בניגוד להודעות המופצות בישראל, התשובה הסובייטית האחרונה היתה חיובית בעיקרה, וכך נתקבלה בחוגי המימ-של האמריקאי.

(גולדה מאיר צוחקת באופן הפגנתי.)
אם גברתי צוחקת, יש תחת ידי קטע מתוך החשינג'טון 19טו, עיתון מקורב מאוד לחוגי המימשל בארצות-הברית. הכותרת היא: U.S. Optimistic Over Changes In Soviet Stance on MidEast.

גולדה מאיר: בשביל לקרוא בווישינג'טון-פוסט אין צורך לנסוע לאמריקה.

אורי אבנרי: לעצמי, לא אני וגם לא את, גברתי ראש-הממשלה, יכולים לצטט דברים שנאמרו בשיתות שאינן לפירסום. אבל מה שכתוב בעיתון מותר לצטט, ומה שכתוב בעיתון תואם, לפי מיסב ידיעתי, את ההערכות בחוגי ממשלת ניכסון, והער-כות אלה משמשות בסיס להמשך היוזמה.

(ד) בצמרת המיטטר המצרי יש התרוצצות בין חוגים קיצוניים לבין שאפי הסדר. בווישינג'טון מאמינים כי עבד-אל-נאצר הוא בצד המתון.

תשובתי לגרומיקן — שוב בניגוד להודעות המופצות בישראל — היתה הסכמה להמשך המשאיומתן על ההצעות האמריקאיות, ותזווה מוסיימת לכיוון הרצוי.

אין ביטחון שלום מצרים יוכל בסופו של דבר ללכת בדרך המוצעת עליידי האמריקאים. הדבר תלוי לא במעט בהצהרות ובמעשים של ממשלת-ישראל. הדבר תלוי גם בהלכי-הרוח בעם הפלסטיני, ובאירגוני הפדאיון. מבחינה זו בוודאי היה קל יותר להגיע להסדר אילו היתה ראש-הממשלה משתדלת להגיע לדו-שיח עם מנהיגי העם הפלסטיני בשטחים המוחזקים, לפחות במידה שהיא משתדלת להגיע לדו-שיח עם מנהיגי הגויים.

הרי יותר קל ויותר זול לדבר איתם, מאשר עם הרולד וילסון ועם הנשיא ניכסון.

מי ישלם את המחיר?

ארוני היושבי-ראש, יש סכנה איומה שבגלל ההתרוצצות במפלגת העבודה, והפרישה הי-אפשרית של חסידיו שרי-הבטחון, תגבר בארץ ההתחרות על כתר הקיצוניות, התחרות שאת מחירה ישלם עם ישראל.

זוהי ההתחרות שאת סימניה שמענו כבר בוויכוח של הי-יום, כאשר אנשי המפד"ל ול"ע התחרו ביניהם ועם חברי-הכנסת תמיר בקיצוניות של דרישות התנחלות וסיפוח. מה נשאר לתמיר להגיד אחרי הדברים ששמענו מפי חברי-הכנסת האוונר?

אנו מרימים את קולנו נגד סכנה זו, וקוראים לכל שוחררי-השלום בישראל להתלכד ולהקים סכר בפני נהשולי השוויניזם והסיפוחיזם.

רית ובריטניה באר"ם, השר צ'ארלס יוסט והשר לורד קארוא-דון, המנהלים את שיחות ארבע המעצמות באר"ם. שוחחתי עם הצוות האחראי בבית הלבן לענייני המיזוח התיכון, מטעם יועץ הנשיא ניכסון, הנרי קיסינג'ר, ועם סגן שרי-החוזן יוסף סיסקו, המנהל את שיחות שתי המעצמות. אחרי כל השיחות האלה גברה בליבי איה-הבנה — ואולי יש לומר: הפליאה והתדהמה — כלפי עמדת ממשלת-ישראל, כפי שהתבטאה גם בדבריה של ראש-הממשלה היום. עמדה זו כלפי יוזמת המעצמות אין בה הגיון, אין בה הערכה נכונה, אין בה תבונה מדינית.

תירוצים מגוחכים

ראש-הממשלה אומרת, שהמתיחות הצבאית גברה בעיקבות שיחות אלה. האם לא נכון יותר לומר את ההיפך, שהתגברות המתיחות הצבאית והמדינית, ואפסית כל התקוות להגיע לשלום בדרך אחרת — הן שהולידו את יוזמת המעצמות? בהודוניות קורומת אמרה ראש-הממשלה, שיוזמת המעצ-מות פגעה בשליחותו של השגריר יארינג. אני שמח שלא חזרה היום על טענה זו, הגובלת בגיחוך. במשך שנה וחצי לא היוו השגריר יארינג את הצדדים אף במילימטר אחד מעמדתם הנוקשה ביותר. יארינג הוא שביקש את יוזמת ארבע המעצמות, והוא מיחל שבעזרתה תתגבשה הצעות, העשויות להתקבל על דעת הצדדים ולהחיות את שליחותו.

והעיקר הוא זה: אין שום סתירה בין החי-למות הכנסת לבין עמדת ארצות-הברית וברי-טניה בשיחות ארבע המעצמות.

מנוי וגמור עם ממשלת ארצות-הברית ועם ממשלת ברי-טניה להביא למשאיומתן ישיר בין ישראל לבין ממשלות-ערב, כשלב מתקדם של השיחות, ולחתימת חוזה ישיר והדדי שלא ייבול באופן מעשי מחוזה שלום.

משאיומתן ישיר — כשלב שני!

כל ברידעת המעוניין באמת בשלום, שאינו הולך שולל אחר סיפמות ריקות,

ביע נגד הצעת-חוק הנושאת את שמו שלו. את הנאום נגד „חוק כיבשת הרש”, כפי שכינתו אותו, שבא להקטין לחצי את הזמן העומד לרשות סיעתנו בטלח-זיהה בבחירות, אפרסם בהודעות קרובה. כנסתתיימה הישיבה בהצבעה על חוק זה (הוא נתקבל ברוב של 19 בעד, 6 נגד, 1 נמנע — בסך הכל 26). יכולתי בקושי לעי-מוד על רגלי. בהזווי תלתי-אביב, ניקרו במוחי רק שתי מחשבות: איך להיכנס ל-מיטה (במהירות האפשרית) ואיך להפוך את אשתי לסיצית-רבים (כנ"ל).

אני מפרסם נאומים אלה כאן, לא רק מפני שאין מקום, אלא גם מפני שהם מהי-חיים סיכום מתאים של כל המצב בכנסת, ואחזור לכך בעוד שבועיים, בתום המושב. • טלוויזיה בבחירות. מתחתי את התיכוח על חוק הבא להסדיר את השימוש בטלח-זיהה בבחירות. חוק זה נושא את שמי, כי הוא מתבסס על שתי הצעות-חוק שלי בנושא זה, שנתקבלו עליידי הכנסת. אולם בחזרה שגנו הצעות עד ללא-הכר, הסברתי, איפוא, מדוע זה קורה בפעם הראשונה בתולדות הכנסת שחברי-כנסת מצי-

תו, וכן מנהלת משאיומתן עם רבי-אלוף מיל. חיים לסקוב, לתפקיד ראש עיריית תל-אביב. כל אלה הם ברגע זה עובדי הי-ממשלה או רשות ממשלתית. אני חושש ש-הצעת-חוק זו של גז"ל באה למשמש אליבי לגז"ל עצמה. • תיקון הכנסת. ינקיטי הצעת-חוק פרטית שלנו לתיקון יסודי של הכנסת, עליידי הגבלת המשמעת הסיעתית והקוא-ליציונית. אחרי ששר-המשפטים ענה לי, השתמתי בזכותי ועניתי לו כנאום שני. הענינו הורב, כמובן, מסדר-היום.